

Kirkemøtet 2015

Velkomsttale i Øysteinsalen, Erkebispegården, torsdag 9. april

Ordfører i Trondheim, Rita Ottervik

Kjære alle sammen

Det er en stor ære for meg å ønske dere alle hjertelig velkommen til Trondheim. Endelig er Kirkemøtet igjen plassert i Trøndelag. Vi trøndere er svært stolte av å være vertskap for Den norske kirkes øverste representative organ. Og ingen ting passer vel bedre enn å innlede ei slik uke med gudstjeneste i Nidarosdomen og åpningsmøte i Erkebispegården.

Det gode livet. Det er tema for Kirkemøtet i år. Kirke og helse er årets røde tråd. Ingen har så lang erfaring i helse- og velferdsarbeid som kirken. Kirken og lokale menigheter har gjennom historien hatt svært mye å si for folks helse og velferd. Før staten for alvor tok ansvar for dette arbeidet, var det i stor grad kirken som ga omsorg til syke, fattige og eldre. Et godt eksempel er Trondhjems Hospital. Allerede i 1277 tok kirkens ledere initiativ til å etablere denne viktige institusjonen, som imponerende nok fortsatt er i drift.

I det gamle testamentet kan vi lese at *"Glede i hjertet gir god helse"*. Akkurat det har ikke endret seg i særlig grad. Men samfunnet har endret seg. Og kirken har endret seg. Dette gjør at vi i dag må tenke annerledes når det gjelder helseoppdraget. Det er ingen tvil om at lokale menigheter og de diakonale institusjonene fortsatt har en viktig rolle innenfor helse- og omsorgssektoren. Diakoni-arbeidet er et særdeles viktig arbeid. Det handler om godhet og om nestekjærlighet. Det handler om å ta vare på hverandre. Dette er kanskje viktigere enn noen gang. Jeg tror mange i dag opplever et samfunn som innimellom rystes av kalde gjerninger og vanskelige og vonde øyeblikk. Diakonenes arbeid kan ikke verdsettes høyt nok.

Jeg er sikker på at dere vil få ei god og produktiv uke her i Trondheim. Rammene rundt – med mektige Nidarosdomen og staselige Erkebispegården – kan vel ikke være bedre for nettopp et slikt møte. Her er dere på historisk grunn. Her er det opp gjennom tidene tatt mange viktige avgjørelser for den norske kirke.

Jeg vil nødig fornærme noen, men her i Trondheim føler vi nå at Kirkemøtet er kommet hjem. Det var her Olav Tryggvasons og Olav Haraldssons virkelige kamp for kristendommen sto. Mot stivnakkede hedenske trøndere. Det var her Olav Haraldsson ble gravlagt. Det var her han ble Olav den hellige. Det var også herfra erkebiskop Olav Engelbrektsson flyktet med St. Olavs skrin, noe som markerte slutten for den katolske kirke i Norge.

Domkirkens høgalter er reist over stedet der Olav den hellige skal ha ligget gravlagt. Kristkirken sto her fram til den første domkirken i stein ble reist mellom 1070 og 1090. Da Nidaros ble erkebispesete, ble kirka utvidet til katedral. I dag fremstår Nidarosdomen slik man mente den gotiske katedralen så ut rundt 1300.

Selv om vi trøndere kanskje var de mest hedenske da Olav'ene kjempet for å kristne landet, har vi revansjert oss sterkt. Gjennom århundrer har Trondheim vært landets kirkehovedstad, ikke minst gjennom erkebispesetolen. Kanskje var det viktig for den norske kirken å ha et sete akkurat her, for å holde ustabile trøndere i tømme. I dag er vi særlig stolte over de sporene og merkene kristendommen har satt i vår by – med Nidarosdomen som et naturlig midtpunkt.

Nettopp Nidarosdomen var gjennom middelalderen Nord-Europas største pilegrimsmål. Selvsagt startet det med Olav den hellige. Et lys skinte over Olavs lik, ble det sagt. En blind mann hadde fått synet tilbake etter at han gnidde øynene sine med den ene hånda. Hånda hadde han først stukket ned i vannet hvor Olavs lik var blitt vasket. Da man åpnet kongens kiste ett år etter hans død, hadde Olav fortsatt rødme i kinnene. Både skjegg, hår og negler hadde fortsatt å vokse. Danskedronningen Alfiva var skeptisk, men dersom Olavs hår ikke lot seg tenne på, var hun overbevist. Og det ble hun. Olav var hellig.

Historikeren Adam av Bremen skrev følgende i 1070, etter at erkebiskopen av Hamburg/Bremen hadde besøkt Nidaros:

”Nordmennesenes viktigste by er Trondheim. Den er nå prydet med kirker og besøkes av mange mennesker. Der ligger den høysalige konge og martyr Olavs legeme. Ved hans grav virker Herren den dag i dag de største helbredelsesundere. Og folk som tror at de kan hjelpes gjennom den hellige manns fortjenstfulle gjerninger, strømmer dit langveisfra. Hvis man seiler fra Ålborg eller Vendsyssel i Danmark, kommer man i løpet av en dag over til Viken, som er en by i Norge. Derfra holder man til venstre og seiler langs Norges kyst, og på den femte dagen når man fram til byen Trondheim.”

Olav var større i utlandet enn mange av oss er klar over. Det ble bygd Olavskirker, ikke bare i Norden, men også i store byer som London, Toronto, Kiev (Novgorod), Tallin og York. Europeere i tusentall valfartet til Trøndelag for å se hans grav og oppleve hans makt og helbred.

Da den lutherske reformasjonen nådde Norge i 1537, ble pilegrimsvandringer forbudt. Ut over 1900-tallet våknet pilegrimene til live, og i dag er Trondheim igjen blitt en pilegrimsby av betydning. På pilegrimsveien i Nord-Spania står det veiskilt og peker mot Santiago de Compostela, Roma, Jerusalem og Trondheim.

Pilegrimsveien mellom Oslo og Trondheim var ferdig merket i 1997, og ble offisielt åpnet av HKH kronprins Haakon samme år. I 2010 fikk pilegrimsleden status som Europeisk kulturvei. I 2013 ble Nasjonalt pilegrimssenter etablert i Trondheim. Pilegrimenes comeback er for lengst et faktum.

På en måte er alle dere som deltar på kirkemøtet pilegrimer. Dere har forberedt og foretatt en reise hit av åndelige årsaker. Dere står foran viktige dager. Viktige oppgaver og utfordringer. Og viktige avgjørelser. Den norske kirke er i stadig endring. Kirken skal stå på egne bein. Statens forpliktelser svinner. Det er en godt voksen krabat som er blitt sendt ut for å klare seg selv i større grad enn før. En spennende men selvsagt krevende prosess.

Folkekirken står fortsatt sterkt i folket, selv om trossamfunnet presses fra mange kanter. I statistikken kan vi lese at stadig flere melder seg ut av den norske kirken. Ingen god utvikling, vil noen hevde. Samtidig betyr det nødvendigvis at de som velger å bli i kirken, er enda mer lojale og engasjerte.

Kirkemøtet er et viktig organ for å peke ut veien videre. Saklista til årets møte viser det store mangfoldet i det kirken driver med. Her er det mange viktige spørsmål. Spørsmål som er av stor samfunnsmessig betydning - uavhengig av tro og tanke.

Jeg ønsker dere lykke til med Kirkemøtet og med oppholdet i Trondheim.